„Kanadai Magyar Ujság"
egyesítve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az Angol Birodalom legelterjedtebb, szinvonalas magyar hetilapja, amely mindenkor kiemelkedő erővel szolgálta a magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat tapintatosan, de szókimondóan minden konfliktusban szembe szállva.
Előfizetési dij: Egy évre $3.00
Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
375 Hargrave St.
WINNIPEG, Man.

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

BRANTFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL New WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON QUEBEC ST. CATHARINES SPRING HILLS SUDBURY SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

ALDINA BEKEVAR CAMA CALGARY COALHURST EDMONTON ESTEVAN HALMOK KAPOSVAR LETHBRIDGE NORBURY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAXONBELL SORHALOM SZT. LASZLO SZEKELYFOLD SUMAS TABER VANCOUVER WAKAW WEYBURN WHITEWOOD YORKTON

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St.,
WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.00
to Foreign Countries $4.00

VOL. VIII EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA, 1931 FEBRUÁR 5. CSÜTÖRTÖK — No. 6 SZAM

"MUSIC OF HUNGARY" THEME OF ADDRESS

Dr. BALOGH SPEAKS UNDER AUSPICES OF UNITED CHURCH WOMEN'S UNION

Reprinted from "THE GAZETTE" MONTREAL. - Known all over the Dominion as "Canada's Best Newspaper"

Discussing "Music of Hungary" last Tuesday night at the Central Y.M.C.A., Drummond street, under the auspieces of the Women's Union of the United Church in Montreal, Dr. Louis L. Balogh deplored the fact that many persons associated it solely with gypsy music, when the playing of gypsy music represents a very small part of Hungary's musical life. "The gypsys play, but do not compose the Hungarian folk songs", he declared in his address, which dealt with the cultural contributions of the non-Anglo-Saxons in Canada to the cultural life in Canada.

A pleasing feature of the proceedings was a number of concrete illustrations of Hungarian folk music by the "Friends of Chamber Music" String Quartette, who played gypsy and Kuruc melodies and also contributed a serenade and a court dance of the eighteenth century.

Zoltán Kodály, famous as a composer and folk song collecter, was represented by the finale from his trio, Op. 12, for two violins and viola. Two movements from a string quartette by Ernst von Dohnány also were given. Szendrő Balogh, tenor, sang very effectively a number of folk songs, covering a wide range of Hungarian folk literature.

"The most brilliant periods of the Hungarian folk songs are those of the 15th century. We wonder at the beauty, impressiveness, strength and characteristic rhythm of the so-called Kuruc songs, and are amazed at their variety," Dr. Balogh remarked. As a preface, the speaker referred to the spread of church music and the establishment of the Gregorian chant under King Stephen I.

During the latter part of the 18th centpry, he said, Hungarian aristocrats kept excellent bands and invited illustrious foreign composers to conduct them. The piano became popular at the beginning of the last century, and many foreign masters settled in Hungary to engage in its teaching. The taste for music spread to middle class society and from this class came the best musicians and composers. Two of them in particular attained world-wide reputations, namely Hummen and Franz Liszt. Liszt was the first to carry the piano to orchestral dimensions, Dr. Balogh pointed out. In this sphere of symphonies dramatic music and songs, Charles Goldmark also received acclaim.

Imbued with a deep sense of the importance of preserving the folk music of Hungary for posterity, Hungarians encouraged the formation of institutions for its cultivation by musicians the world over. A state conservatory endowed with the standing of a university was agitated for, followed by its organization in 1873 and official opening in 1875 under the direction of Franz Liszt. Since the inception of this national monument to a nation's genius, the spaker said, the musical education of Hungary is adequately taken care of and research work carried on for the perpetuation of the works.

Those taking part were Miss Ibolyka Gyárfás, first violin; Paul Heller, second violin; Dr. Louis L. Balogh, viola; Alec Grigg, 'cello. Rev. R. G. Katsuneff thanked the artists.

50 CENT a Kanadai Magyar Ujság 1931 évi Képes Naptára. Megrendelte már?

Montreal-Winnipeg 26 óra

MEGINDULT A KELET-NYUGATI REPULÖPOSTA — LAPUNK TÖBB MINT 50 KELETKANADAI MUNKATARSAT KERTÜK FEL HIRSZOLGALATUNK GYORSITASABAN VALÓ KÖZREMÜKÖDÉSRE

Hétfőn reggel pontban 9 óra 15 perckor megindult az első postarepülőgép Winnipegről Keletkanada irányában és ugyan akkor felszállt az első postagép a montreali St. Hubert repülőtéren Winnipeg felé. Azon joggal csodálkozhatnak olvasóink, hogy csak most nyitották meg a Kelet- és Nyugatkanadát összekötő repülőforgalmat, azonban itt magyarázatul el kell fogadnunk azt a tényt, hogy Ontario nyugati sziklás vidékein még az aviatika mai fejlettsége ellenére sem lehet megkockáztatni a repülést. Igy tehát az Egyesült Államok North Dakota és Michigan államain keresztül bonyolitják le a két országrész közötti repülőposta-forgalmat.

Mondanunk sem kellene talán, hogy ennek az utóbbi megoldásnak is megvoltak a maga nehézségei. Az Egyesült Államok postaminisztériuma ugyanis szivesen vállalkozott volna a kanadai postazsákok továbitására, azonban egész Winnipegig szerette volna behozni a postát. Főleg arról volt itt azonban szó, hogy addig is, mig a légi postaszállitásnak ez a legujabb vonala kifizetődik, legalább néhány kanadai repülőgépgyár munkásai és kanadai pilóták kapjanak alkalmazást. A kérdést végül is ugy oldották meg, hogy Pembina határvárosban kanadai gép várja az amerikai repülőpostát és a Pembina-Winnipeg, illetőleg Winnipeg-Pembina közötti utat eszerint kanadai munkások gyártotta gépen kanadai pilóták teszik meg.

A nagyjelentőségu ujitás egyszerre közelebb hozza a sok szempontból sajnos két messzi országnak tetsző Kelet- és Nyugatkanadát. Montreal-Winnipeg között ugyanis az eddig 48 órás vasuti menetidőt közel a felére: 26 órára szállitotta le a postarepülőgép s igy Keletkanada magyarságának is módjában áll ezentul, hogy szorosabban belekapcsolódjék a kanadai magyar sajtóéletbe. A modern közlekedési technika ezen legujabb vivmánya segitségével tehát a Kanadai Magyar Ujság is közelebb jutott keletkanadai olvasói ezreihez, aminek reméljük nem marad el a hatása a kanadai magyar egység kialakulása szempontjából sem.

A Montrealból Torontón és Windsoron keresztül induló repülőgép is sulyos postazsákokat szállitott nyugatkanadai cimzéssel, Winnipegről azonban közel 18,000 levelet vitt az első postarepülő keleti irányitással. Már maga ez a tény is világosan mutatja, hogy mily őszinte a vágy Nyugatkanadában a keleti szellem, de különösen üzleti és gazdasági életbe való bekapcsolodásra. Még az Egyesül Államok kormánya is nagy fontosságot tulajdonit a korszakalkotó eseménynek s Minneapolisban a washingtoni kormány kiküldöttei várják Nyugatkanada hivatalos és kereskedelmi vezéreit, akik egész repülőrajjal kisérték el az első postarepülőt utjának első szakaszán.

Lapunk szerkesztősége ugyan ekkor a Kanadai Magyar Ujság kereken ötven keletkanadai munkatársának, tudósitójának és levelezőjének küldött üdvözletet a történelmi jelentőségű legelső repülőpostával. Ő) özleseinket azonban egy kéréssel is megtoldottuk. Ez pedig nem volt más, mint hogy az eddignél is lelkesebb és odaadóbb közremüködést kértünk lapunk barátjaiból. Ha tehát munkatársaink is ugy akarják, a Kanadai Magyar Ujság ezentul sokkal gyorsabb keletkanadai hirszolgálattal fog kedveskedni előfizetőinek és még az eddiginél is hasznosabb szolgálatokat tehet Keleten megtelepedett honfitársainknak

„MAGYAR" HÁLOKOCSIK OTTAWA-TORONTO KÖZÖTT

A két kanadai vasuttársaság ugy látszik minden téren versenyre kel egymással, ott ahol az utazóközönség kegyeinek megszerzéséről van szó. A CNR például csak a közelmultban gyorsitotta meg ismét Montreal Torontó között személyvonatait, mig a CPR február közepén vezeti be Ottawa-Toronto között uj rendszerü hálókocsijait.

A Magyarországon használatos rendszer Kanadában való meghonosításáról mint ujitásról számolnak be a kanadai lapok, megfeledkezvén arról, hogy Európában és jelesen az Óhazában már hosszu évtizedek óta ezek az "uj" rendszerü hálókocsik vannak forgalomban a fővonalakon. A két különböző fajta hálókocsi között leginkább az a szembetünő különbség, hogy a Kanadában eddig használatos amerikai tipusu "sleeper" fülkéi csupán függönyökkel vannak elválasztva egymástól, viszont a "magyar" rendszerü és a CPR által bevezetendő hálókocsiban minden utas részére fallal teljesen elkülönitett szakasz áll.

A fenti hir sajnos alig érdekli honfitársainkat, amennyiben ma kevés magyar tudja megfizetni még a vasuti jegyet is, nemhogy hálókocsit váltson magának. Mindenesetre azonban érdemesnek tartottuk megemliteni, hogy a magyar vasutak még sincsenek a kanadaiak mögött, ha ezek nem restelnek "ujitásokat" átvenni tőlünk —30 40 esztendő mulva.

MILYEN LESZ AZ UJ GABONATÖRVÉNY?

A Saskatchewan Wheat Pool jogi bizottsága már beterjesztette a kormányhoz azt a tizenegy pontból álló javaslatot, melynek alapján szeretnék törvénybe iktatni a buza és vegyesgabona eladásának módozatait. A tervezet szerint a gabonakereskedelem eszerint való szabályozása feleslegessé tenné és hatályon kivül helyezné a pool sok vitára alkalmat adó szerződését.

Ragaszkodik azonban a pool ahhoz, hogy tagjainak biztositsák ugyanazt a betekintési és képviseleti, illetőleg szavazati jogot, melyet jelenleg élveznek. Ezenkivül azt is kikötnék, hogy minden érdekelt, tehát akár magános farmer, akár pedig nagy gabonakereskedelmi cég, csupán egy szavazattal rendelkezzék. Ezáltal azt akarják elérni, hogy a gabonatermelők érdekei csorbát ne szenvedhessenek.

Az uj törvény öt évig lenne érvényben, természetesen csak abban az esetben, ha a képviselőháznak legalább kétharmada megszavazza. Ellenkező esetben arra kérnék a tartományi kormányt, hogy egy esztendeji próbaidőre léptesse állami ellenőrzés mellett életbe a 100% kos poolt, hogy legalább most, amikor a famereknek mindenegyes centre égető szükségük van megakadályozzák a spekuláció uj életre ébredését.

HOOVERREL TÁRGYALT BENNETT

BIZTOSITANI SZERETNÉ AZ OLASZ BUZAKERESLETET KANADA SZÁMÁRA — VÁLLALNAK-E RÉSZT AZ AMERIKAIAK A ST. LAWRENCE-CSATORNA KÖLTSÉGEIBŐL?

Bennett kanadai miniszterelnök mult szombaton Washingtonba, az Egyesült Államok fővárosába érkezett, hogy Hoover amerikai elnökkel tárgyalásokat folytasson több olyan ügyben, ami Kanadát elsősorban érinti. A miniszterelnök kiséretében utazott McNider, Amerika kanadai nagykövete is, akivel a St. Lawrence folyó kimélyitésének problémáját beszélte meg Kanada miniszterelnöke utközben.

Csupán Newyorkban szállott ki egy rövid időre Bennett miniszterelnök, ahol bizalmas embereivel folytatott egy kis értekezést, amint beavatottak tudni vélik, a Josephine nevü rumhajó kapitányának agyonlövése ügyében. A mult hétnek ez a diplomáciai szenzációja még mindig erősen foglalkoztatja ugy a kanadai, mint az amerikai sajtót és nem lehetetlen, hogy Bennett miniszterelnök ezt a kedvező pillanatot akarja kihasználni, hogy kedvezményesebb elbánást biztositson Kanada részére több életbevágó kérdésben.

Az Egyesült Államok kormánya által Kanada washingtoni követének közbenjárására kiküldött bizottság ugyanis megállapitotta azt, hogy a tévhirekkel ellentétben a Josephine kapitányát ért ágyugolyót nem lett volna szabad a C—145-ös vámőrnaszádnak kilőnie. Mig ugyanis Schmidt kapitány azt állitotta, hogy ha nem nyit tüzet a Josephine-re, az kimenekült volna a 12 mérföldes tilalmi határon és akkor másutt esetleg sikerült volna becsempésznie az értékes szeszrakományt az Egyesült Államok területére. A szakértőkből álló bizottság utólag megállapitotta, hogy a C—145 több mint egy és fél tengeri mérfölddel (egy tengeri mérföld 1,885 méter, azaz 276 méterrel több, mint egy szárazföldi mérföldi mérföld) gyorsabban jár, mint a Nova Scotia-i illetőségü Josephine tehergőzös.

Mindemellett azonban még egy érdekes — és az amerikaiak ra nézve kényes — oldala van az amugy is eléggé bonyolult ügynek. A Josephine legénysége ugyanis mind egy szálig azt állitja, hogy amikor átszállitották őket a C—145 motoros ágyunaszádra, annak kapitánya teljesen beszámithatatlan állapotban volt — az italtól. Eszerint tehát nagyon is kétséges, hogy vajjon jogosan használt-e a C—145 ágyugolyót a Josephine meg állitására vagy sem.

Bennett miniszterelnök Cluett kapitány, mint kanadai állampolgár meggyilkolásán kivül szó bahozta Hoover elnöknek a St. Lawrence folyam kimélyitési költségeinek kérdését is. Amerika ugyanis a jelek szerint szinten óriási mértékben venné igénybe a rengeteg költséggel megvalósitandó csatornát, azonban mindeddig nem mutatott elegendő hajlandóságot a pénzbeli áldozatok meghozását illetőleg. Bennett — amint hirlik — emellett azt is kérte volna Hoovertől, hogy az Egyesült Államok ne árassza el az olasz piacot feleslegesen buzakészletével, hanem juttason egy kis érvényesülési teret a kanadai termésnek is.

A Do-X az Óceán felett

A német Dornier tanár által épitett Do-X 12 motoros repülőgép január utolsó napján végre elindult amerikai utjára A hatalmas utasszállitó gépóriás egyik szárnya ugyanis az egyik portugáliai kikötőben való leszállás után kigyulladt és ennek következtében az óceánrepülést bizonytalan időre el kellett halasztani.

Végül is a szükséges javitások elvégzése után az időjárás is annyira kijavult, hogy mult szombaton délelőtt megindult Lisszabon kikötőjéből és délután 3 órakor megérkezett a Canary szigetek fővárosa, Las Palmas elé. Eredetileg Madeira sziget székhelye, Funchal felett repült volna el a Do-X, ahol postazsákot kellett volna ledobnia.

A kis spanyol halászfalu lakossága azonban hiába várta a nagy repülőgépet, miután az óceán feletti sürü köd miatt Christiansen kapitány jobbnak látta egyenesen a Canary szigetek felé venni utját. Funchal kis halászfalu, amely mint IV. Károly volt magyar király temetkezőhelye ugyis bekerült a történelembe, ezuttal elmulasztotta, hogy a repülés évkönyveiben is megörökitsék a nevét.

A Lisszabon és Las Palmas közötti 715 mérföldes távolságot alig hét óra alatt tette meg a Do-X. A Canary szigeteken teljesen átvizsgálták az ujonnan beszerelt amerikai motorokat s kedden reggel hét órakor ismét felszállott a Do-X a Verde-foki szigetek felé vette utját. Onnan csak 36 órás tartózkodása után indult tovább, miután a sziget és Brazilia partjai közötti 1,230 mérföldes távolság leghosszabb és legveszedelmesebb az egész utvonalon.

Előreláthatólag Fernando do Noronha közelében fogja meglátni a Do-X 19 főnyi személyzete a braziliai partokat, honnan Rio de Janeiro irányában folytatják utjukat. Csak azután indul ismét el Newyork felé hova kedvező idő esetén még e héten megérkezik, hogy ujabb dicsőséget szerezzen a német repülőgépépitésnek még Amerikában is.

MEGFAGYOTT A HUDSON BAY VASUT ORVOSA

Dr. Shanks 72 esztendős orvos, aki ugyszólván egész életét az északi vidékek betegeinek szentelte, tragikus körülmények között fejezte be földi pályafutását. A kezdetleges vonalon lassan cammogó Hudson Bay vasut személyzete a Mile 137 állomás közelében vette csak észre, hogy az ősz doktor eltünt a vonatról.

Először azt hitték, hogy valamilyen titokzatos merényletet követtek el ellene, azonban miután visszatolatott a vonat a pályán, a Mile 114 állomástól nem messze megtalálták Dr. Shank megfagyott holttestét, arccal a hóba temetkezve. A kiszállott vizsgálóbizottság megállapitotta, hogy az agg orvos valószinüleg levegőzött a vonat lépcsőjén és erejét vesztve leszédült a behavazott töltésre, ahol megfagyott.

Negyven angol bányász pusztult a tárnában

Anglia Cumberland kerületének Whitehaven városa mellett megismétlődött a három évvel ezelőtti katasztrófa, amikor is 13 bányász pusztult el a bányalég felrobbanása következtében. Ezuttal azonban még sokkal nagyobb az áldozatok száma és legalább negyven, de könnyen ötven bányamunkás halálával is számolnak. Külön erre a célra varrt éghetetlen ruhában, gázálarccal és oxigénpalackokkal felszerelt mentőcsapatok már két napja minden erejüket megfeszitve dolgoznak lenn a tárnában — azonban mindeddig csupán három bányászt sikerült kimenteniök s kérdés, hogy azok is tulélik-e rettenetes égési sebeiket és a kiállott izgalmakat.

A katasztrófa mult csütörtökön este történt, amikor az éjszakai szakma felváltotta a nap palit. Megmagyarázhatatlan módon az egyik elzárt és már régóta nem használt tárna váratlanul felrobbant, minek következtében az embereknek csupán egy része hagyhatta el a bányát, mig a többi a jelek szerint mind odaveszett. Bárha azonnal működésbe hozták a legmodernebb levegőszivattyukat, hogy a gázzal megtelt tárnákba szorult embereket megmenthessék az életnek, kevés remény van arra, hogy a mentőcsapatok komoly eredményt érhessenek el.

A Whitehaven melletti bánya már régóta a legveszedelmesebbek egyike egész Angliában. Olyan nagy olajtartalmu szenet bányásznak ugyanis belőle, hogy a fejlődő gázok ellen csak a legnagyobb óvatossággal tudnak védekezni. Emellett a Haig tárna, ahol már több szerencsétlenség történt a közelmultban, több mint két mérföldre nyulik a tenger alá és igy a robbanások által annak a veszélye is fennforog, hogy a tengerviz egyszer elönti az egész bányát.

Ugyanekkor hasonlóképen végzetes bányarobbanás történt az Egyesültek Indiána államának Linton városában. Itt is a munkájukról pihenni térő bányászokat érte utol a végzet. Csupán 14 bánymunkás menekült meg a borzalmas haláltól, mig 29 a felismerhetetlenségig összeégett Egyeseket valósággal agyonlapitottak a bányalég felrobbanása által rájuk zuhanó hatalmas szikladarabok és a rettegő kis család hiába várta odafönt a kenyérkeresőt: annak már csak korommáégett holttestét hozták felszinre a föld fekete poklából.

Emelkedett a munkanélküliek száma

Az ottawai statisztikai hivatal legutóbb közzétett jelentése szerint januárban 62,500 emberrel kevesebb volt munkában, mint mult december folyamán. Különösen a keletkanadai gyárak és cégek bocsátottak el rengeteg alkalmazottat a meggyengült kereskedelmi forgalom következtében. Egyedül Ontarióban több mint 30, ezer ember előtt csukodtak be a kapuk ujévkor. Quebec tartomány következik ezután 19,332 uj munkanélkülivel.

A préritartományokban hasonlóképen éreztette hatását az immár ijesztő méreteket öltő munkanélküliség. Manitoba, Saskatchewan és Alberta 14,761 emberrel kevesebbet foglalkoztat az év első hónapjában, mint 1930 decemberében. Ez a szám az aránylag gyér lakosságu British Columbiában szintén igen magasra hágott, amennyiben a Csendes tengeri tartományban ma 4,718 munkással kevesebb dolgozik, mint karácsony előtt.

HUSZMILLIÓ BUSHEL BUZÁT OSZT KI AMERIKA

Az Egyesült Államok szenátusa teljes egészében elfogadta Capper Kansas állambeli republikánus párti szenátornak azon törvényjavaslatát, amely a buzamennyiségek egy részének szétosztását mondja ki. Ezekután hamarosan megkezdik a tavalyi szárazságban tönkrement farmerek és az éhezők között a buza szétosztását. Egyelőre huszmillió bushel buzát vásárolt meg erre a célra a washingtoni államkincstár.

KELETKANADAI BANYASZOK AZ OHIÓI SZÉN ELLEN

Nova Scotia bányavidékeinek munkásunlója minden követ megmozgat, hogy a Canadian National vasuttársaság Nova Scotia-i szenet vásároljon azon a kétmillió dolláron, amit évenként ohiói szénre költenek. A bányászkiküldöttek előterjesztése szerint a Cape Breton bányászainak helyzetében komoly javulás volna remélhető, ha a CNR kanadai szenet égetne amerikai helyett. A nagy hord-erejü megmozdulást élénk érdeklődéssel kisérik a délalbertai bányászok is, annál is inkább miután az idei enyhe tél miatt a szénbányák korai bezárásától tartanak.

EMBERHALÁL A VONAT KEREKE ALATT

Ontario Waterford városától nem messze három fiatal farmer hajtott át a Michigan Central vasut átjáróján. Valószinüleg nem vették észre a közeledő személyvonatot, mely keresztülgázolt a rozoga kis automobilon és haláira marcangolta mindhárom legényt.

Ugyanakkor Quebec tartomány Tree River községe mellett a vonat elütött egy szánt, melyben egy pékmester és egy farmer igyekeztek a városba. Azt hiszik, hogy a nagy hideg miatt mindketten tulságosan fel lévén öltözve, nem hallhatták a vonat közeledő sipját és ez okozta vesztüket.

NEM LESZ BEVÁNDORLAS AZ IDÉN

Nem nyitják meg Kanada kapult a bevándorlók előtt, amint azt Gordon miniszter kijelentette a sajtó képviselői előtt. Tekintettel a szinte orvoshatatlan mértékben dühöngő munkanélküliségre jövő tavasszal csak azokat fogják beengedni Kanadába, akik földvásárlási szempontból elegendő tőkével rendelkeznek.